

in zlasti renomiranih pevcev, v kolikor so sploh naši, da pospešujejo razvoj domače glasbe; torej domačo glasbo in njen razvoj?! Nam to nemškutarenje v glasbi, ki izvira deloma iz smešne gizdavosti in tope prevzetnosti, deloma iz lenobe, že preseda. Mi vprašamo: Pozna-li pevec slovensko samospevsko literaturo? In če jo pozna, zakaj jo popolnoma zaničuje? Na slovenskem koncertu zahtevamo — to bi bilo pri drugih narodih čisto samo ob sebi umevno — v prvi vrsti slovensko glasbo, zlasti od slovenskega pevcu in v panogi, v kateri smo sami dosti produktivni. V nasprotju s publiko nam c. kr. operno pevstvo kot tako prav nič ne imponuje, če ni spojeno z narodno zavestjo o dolžnostih domačega umetnika in z ljubeznijo do našega bitja, zlasti pa tedaj ne, če nastopa med svojimi rojaki očitno tako fizično kakor duševno slabo disponirano, s pesmi, ki jih moremo posebno mi dunajski Slovenci skoraj vsak mesec slišati v popolnejši obliki. Ravno za višje izobraženega pevcu je tu prilika in dolžnost, da kaže manjšim bogovom, kako se naj lotijo novih modernih in težjih nalog, in da nudi skladateljem priliko, da slišijo svoje proizvode v kolikor možno popolni obliki in uporabljajo svoje dotične vtiske pri poznejših delih. Jaz vem, da si pevec teh mojih resnih besed, ako jih dobi sploh pred oči, ne bo vzel k srcu, že raditega ne, ker jih je izustil Slovenec v slovenskem listu. Dva izreka Nemcev, ki ju bo smatral umetnik vendar za dosti kvalifikovani avtoriteti, mu dam raditega rad na razpolago. Tako toži v najnovejšem času *Fritz de la Roture* (»Die Musik« X/137): »Ist es nicht ein Jammer, dass — wenige höchst rühmliche Ausnahmen abgerechnet — die allerersten Kräfte, die potzöbersten Bonzen der Kunst so selten ein neues Werk bringen? Wäre es nicht ihre heiligste Pflicht, dem Publikum zu zeigen, was die tüchtigsten unter den zeitgenössischen Komponisten schaffen? Und sie könnten es so leicht! Denn wenn die Kost dem Publikum nicht münden sollte, so wird dieses sich hüten, dem Koch die Schuld zu geben — das ist doch der berühmte Maëstro! — sondern wird das Material für minderwertig erklären, so dass der geniale Interpret keine Gefahr läuft, von seinem Ruhme etwas einzubüßen; selbst etwaige Schwächen der Aufführung werden bestimmt dem Tonsetzer in die Schuhe geschoben...« In nič manj jasne in pevca obsojajoče so besede, ki jih najdemo v nekem članku *Ludovika Hesseja* (»Der Merker« 1909 zv. 5.), in s katerimi so koncizno formulirane dolžnosti solistov: »Neben bekannten Stücken verborgene Schätze aus früherer Zeit heben und jederzeit mutig für schöne moderne Kunst eintreten, ist heilige Künstlerpflicht.« Menimo, da nam ni treba, starejše velikane citirati, ker smo uverjeni, da Betetto itak ve, kako so se obnašali razni Goetheji, Wagnerji, Nietzscheji, Schumannji, Wolfi namram poklicanim umetnikom, ki ničesar ne delajo za svojo domovino in domovinsko kulturo. Vse te tuje avtoritete pa bodo menda vendar prepričale pevca, da hodi kot Slovenec sicer prav zložno, a napačno pot; naj ukrene na pravo!

Krek

Ljubljana. Končno je prišlo do prvega koncerta Glasbene Matice, ki se je vršil dne 14. jan. 1912. Jedro programa je tvorilo 7 izvirnih, dosedaj po večini še ne izvajanih slovenskih moških in mešanih zborov.

Njih vrsto je otvoril *Krekov* moški zbor: »Bratje, v kolo se vstopimo.« Zdi se mi, da je kot čisto vokalen zbor preveč kompliciran v harmoniki, toda pevski zbor ga je navzlic velikim težkočam pel zelo dobro. Skladba name pri koncertu ni napravila nobenega vtiska, in če se ne motim, tudi pri publiku vtisk ni bil kdove kakšen. V resnici se mi je že pri čitanju skladbe zdelo, da ni iz srca svojih kali poglala, marveč da je le prigodnica, ki jo je rodil program urednikov za oni zvezek »N. A.«, v katerem je ta skladba kot po besedilu programatična izšla na prvem mestu, vabeča vse slovenske glasbenike v složno delo z »N. A.« Seve, če bi ta skladba imela toliko muzi-

kalnega izraza in moči, kolikoršna je trudoljubnost, delavnost in zaslužnost skladateljeva za povzdigo naše domače muzikalne produkcije s pomočjo »N. A.«, potem bi bila ta skladba brezdvomno na prvem mestu v naši muzikalni literaturi in neprekosljiva še za daljno vrsto let.

Neprimerno lepši vtisk je naredila istega skladatelja »Barčica«. Iz nje veje nenavadno gorka čuvstvenost in lepa ubranost, kakor jo tako izrazite še menda pri nobeni drugi *Krekovi* stvari nisem opazil.

Zelo mi je ugajala balada *Josipa Michla*: »Atila in ribič«; jako krepka je in v svojem stranskem stavku lepo kontrastirana. Žal, da je izvajanje ravno temu stranskemu stavku vzelo precej njegovega mirnega, idiličnega čara. Mesto da bi se bilo prednašanje skušalo vglobiti v celotno, tako mirno, vsemu trušču tuje občutje tega stavka, in da bi se torej ta celi del prednašal v mirnem epskem tonu, ne glede na posamezne besede teksta, je zbor pri besedah: »Prijava Atila nekoč« pograbil posamezno besedo in si po njej dal diktirati prednašanje; napravili so namreč pri besedi »prijava« na vsak zlog tako ostre sf, kot da je pridrvila pred ribiča cela hunska truma, in so s temi sforcati naravnost nasilje naredili melodiji, katere značaj je čisti mir. *Adamičovo* »Večerno« sem videl v rokopisu še pred izvajanjem. Zelo ljubka se mi je zdela, in prepričan sem bil, da bo napravila nenavadne ubranosti poln vtisk. Kako sem bil pri izvajanju presenečen! Popolnoma mrzlega me je pustila, in vendar ne morem reči, da bi bila slabo izvajana. Uganjka mi je ta nepričakovani rezultat. *Premrlova* »Pesem žrjavov«, *Gerbicev* »Po zimi« in *Devov* »Tihi veter« so mi, v kolikor se spominjam, napravili vsi ljubeznjiv, nežen vtisk. Mesto »Pesmi žrjavov«, ki se je bila pred kratkim, in ne slabo, izvajala v »Ljubljani«, bi bil rajši slišal kako drugo doslej še nepoznano *Premrlovo* stvar. Ponovitev iste pesmi, po tako kratkem času njenega prvega izvajanja v drugem društvu, in brez vsakega pravega povoda, preveč diši po nekem malenkostnem konkurentovstvu. Nesrečen sem bil, da si je *Premrl* v svoji »Pesmi žrjavov« izbral tako brezupen tekst. On se dosti trudi, da bi naše skladatelje pripravil do bojkota takozvanih erotičnih pesmi, in glej je usode! V pesmi žrjavov stoje k sklepu sledeče besede:

»Mi gremo tja, kjer bujna kri
po žilah se pretaka;

.....
življenje neutešeno
z nemirno silo čaka.«

To se mi zdi že kar erotično!

Pa naj že bo erotično, kolikor če, saj meni to nič mar; ali ob enem je ta tekst tako torricellovsko prazen, tako brezmejno pust in dolgočasen, da je strah; pravi pristni tipus poetasterskega proizvoda. Svarim pred to nesolidno, pesnikujočo firmo: Hic Lenard est, hunc tu amice caveto!

Vokalno jedro programa so oklepale orkestralne stvari: kot uvod moja »Capricio« in »Andante«, ki se je zanju z gorkoto zavzel *Talich*. Sklenil pa je vrsto izvajanih stvari *Parmov* »Povodni mož«, podan z enakim lepim vspehom kakor pri prvotnem izvajanju.

P. S. Senzacija letošnje koncertne sezone je bil *Sattnerjev* oratorij »Vnebovzetje«, ki ga je prednašala »Glasbena Matica«. Vnanji vspeh tega dela je bil, če vzamemo, da se gre za domače delo, naravnost nekaj pri nas še nedočakanega. Štiri izvajanja oratorija v veliki Unionovi dvorani so bila razprodana; zanimanje v najrazličnejših krogih je bilo zelo veliko. Naj za danes konstatiram, da pomeni delo v *Sattnerjevem* tako rapidnem razvoju naravnost ogromen korak naprej. K tako plodni umetniški pomladi njegovih 60 let mu iz srca čestitam! Pobljže se bom z njegovim delom pečal v prihodnji št. »N. A.«

Anton Lajovic